

יכין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי ו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז ומליל יי עם משה למימר:
 יז מלל עם אהרן למימר גבר
 מבניך לדריהון די יהי ביה
 מומא לא יקרב לקרבא
 קרבנא קדם אלהיה: יח ארי
 כל גבר די ביה מומא לא
 יקרב גבר עויר או חגיר או
 חרים או שריע: יט או גבר די
 יהי ביה תבר רגלא או תבר
 ידא: כ או גבין או דקא או

שני טז וידבר ידוה אל-משה לאמר: יז דבר
 אל-אהרן לאמר איש מזרעך לדורתם
 אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם
 אלהיו: יח כי כל-איש אשר-בו מום לא
 יקרב איש עור או פסח או חרם או שרוע:
 יט או איש אשר-יהיה בו שבר רגל או
 שבר יד: כ או-גבין או-זק או תבלל בעינו

(16) And the Lord spoke to Moshe, saying, (17) Speak to Aharon, saying: Any man among your offspring throughout their generations who has a defect, must not come near to offer up his God's food. (18) For any man who has a defect should not approach: A man who is blind, lame, has a sunken nose, or one who has mismatching limbs; (19) Or a man who has a broken leg or a broken arm; (20) Or one who has unusually long eyebrows, or membrane over his eyes, or a

RASHI

רש"י

(17) לחם אלהיו — [This phrase means:] “His God's food (לחם).” Any meal is termed לחם, as in (Daniel 5:1), “... made a great feast (לחם).” (18) For any man who has a defect should not approach — [But this prohibition has already been stated (preceding verse). The meaning here is that] it is not fitting that [a priest with a defect] should approach to bring an offering. [And

why not?] For the same [reason] as [specified] in the verse (Malakhi 1:8), “[And when you present a blind ... lame or sick (animal) as a sacrifice, is this not evil?!] Go bring that now to your governor! [Would he find this favorable for you or exalt you (for this)?], says the Lord of Hosts.” Thus, just as an animal with a defect is not fitting as an offering, so too, the one who presents the offering to God, should not have a defect.] חרם — [This term means] that his nose is sunken in [at the site] between his eyes, such that he applies eye shadow to decorate the two eyes in one go [i.e., his nose is so sunken that its bridge does not intercede between the two eyes] (Torat Kohanim 21:48; Bekhorot 43b). שרוע — [This term means] that one of his limbs is bigger than its [normal] counterpart, e.g., one big eye and one smaller [normal] eye, or one thigh longer than its [normal] counterpart (see Siftei Chakhamim; Bekhorot 40b).

(20) או גבין — Sourcils in Old French, [meaning] that his eye-brow (גבין) hairs are

(יז) לחם אלהיו. מאכל אלהיו; כל סעדה קרויה “לחם”, כמו (דניאל, ה, א): “עבד לחם רב”: (יח) כי כל-איש אשר-בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב. כמו (מלאכי, א, ח): “הקריבוהו נא לפחתך”. חרם. שחטמו שקוע בין שתי העינים, שפוחל שתי עיניו באחת. או שרוע. שאחד מאבריו גדול מחברו: עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארבה מחברתה: (כ) או-גבין. שוריצליו”ש בלע”ז שגבני

חליו בעיניה או גרבן או חזון
או מרס פתחין: כא כל גבר די
ביה מומא מזרעא דאהרן
כהנא לא יקרב לקרבא ית

או גרב או ילפת או מרוח אשך: כא כל-
איש אשר-בו מום מזרע אהרן הפהן לא

mixed [color] defect in his eye; or one with dry lesions or weeping sores, or one who has crushed testicles — (21) Any man among Aharon the priest's offspring

RASHI

[abnormally] long and hang over (Bekhorot 43b). או דק — [This means] that over his eyes he has a [thin] membrane (דוק) which is called toil in Old French, as in (Isaiah 40:22), “He Who stretches out [the heavens] as a skin (דק).” (Torat Kohanim 21:52; Bekhorot 38a) או תבלל — [refers to a condition whereby] some defect mixes (מבלבל) the [colors of the] eye, e.g., a white line that extends from the white [of the eye], piercing through the “ring” [viz., the iris.] i.e., the [colored] annulus that encompasses the black [center of the eye, viz., the pupil, which, in turn is] called prunelle in Old French. This white line defect pierces through the [entire] iris, and continues on to

enter into the black [pupil]. Now, the Aramaic translation for the word תבלל is חיליו, derived from the same word that means a worm (חלזון), because this line defect resembles a worm. And the Sages of Israel have likewise cited this same term [when they enumerate] the defects of a firstborn animal [in the context of whether the animal is fit as a sacrifice. This enumeration is found in the Mishnah (Bekhorot 6:2), when it states]: חלזון, נחש, עינב (Torat Kohanim 21:52; Bekhorot 38a). או ילפת — [These refer to different] types of skin diseases. גרב — [This is] equivalent to חרס, a skin disease whose lesions are dry underneath and on their surface. ילפת — [This is] equivalent to חזונית המצרית. And why is [the disease] termed ילפת? Because it bonds (מלפפת) itself more and more [to the body's skin] until the day of death. [The lesion of this disease] is wet on its surface and dry underneath. Now, in another passage in Scripture, a disease [whose lesion is] wet on its surface and dry underneath is termed גרב, as the verse says (Deuteronomy 28:27), “weeping sores (גרב) and with dry lesions (חרס).” [But how is that so, when here, we have explained גרב not only to be a completely dry lesion but also to be synonymous with חרס]?! The answer is that] when the term גרב is cited in Scripture alongside the term חרס [as in Deuteronomy 28:27], then the term גרב refers to the disease ילפת [with wet lesions, and the term חרס refers to dry lesions (see Rashi there)].

רש"י

עיניו שערו ארך ושובב. או-דק. שיש לו בעיניו דק שקורין טיל"א, כמו (ישעיה, מ): "הנוטה כדק". או תבלל. דבר המבלבל את העין, כגון: חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בסירא, שהוא עגל המקיף את השחור, שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העגל ונכנס בשחור. ותרגום: "תבלול", "חליו", לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת או החוט; וכן כנודו חכמי ישראל במומי הבכור: "חלזון", "נחש" 'ענב'. גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב, זו החרס, שחין היבש מבפנים ומבחוץ. ילפת. היא חזונית המצרית. ולמה נקראת "ילפת", שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מבחוץ ויבש מבפנים; ובמקום אחר קורא לגרב "שחין", הלח מבחוץ ויבש מבפנים, שנאמר (דברים כח): "ובגרב ובחרס" - כשטמוף גרב אצל חרס, קורא לילפת "גרב",

קָרַבְנִיָּא דִּי מוּמָא בֵּיה יֵת
 קָרִיבֵן אֱלֹהִיהָ לָא יִקְרַב
 לְקָרְבָּא:

יִגַּשׁ לְהִקְרִיב אֶת-אֲשֵׁי יְהוָה מִוִּם בּוֹ אֵת
 לַחֵם אֱלֹהֵיו לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב:

who has a defect, must not draw close to offer up the Lord's fire-offerings.
 [While] he has a defect, he must not draw close to offer up his God's food.

RASHI

However, when Scripture cites [the term גרב] alongside the term ילפת [itself], then גרב [clearly does not refer to ילפת, but rather, our Rabbis teach that it] refers to חרס [the dry lesion, as explained by Rashi here in our verse]. Thus is the matter explained in Tractate Bekhorot (41a). מרוח אשך — [This term is to be understood] as per [Onkelos's] translation: מריס פחדין, meaning פחדיו

רש"י
 ובקשהו סמוך אצל ילפת, קורא להרס "גרב"; כך מפרש בבכורות. מרוח אשך. לפי התרגום: "מריס פחדין", שפחדיו מרססין שביצים שלו בתותין. "פחדין" כמו (איוב, מ): "גידי פחדו ישרגו"; (כא) כל-איש אשר-בו מום. (תורת כהנים) לרבות שאר מומין: מום בו. בעוד מומו בו _ פסול; הא אם עבר מומו _ כשר. לחם אלהיו. כל מאכל קרוי "לחם":

פחדיו מריס, i.e., his testicles are crushed. The word פחדין [has] the same [meaning] as [that term] in the verse (Job 40:17), "the sinews of its testicles (פחדו) are tightly-knit together." (21) **Any man ... who has a defect [must not draw close ...]** — [But has this prohibition not already been stated (verse 17 above)? Our verse here, however,] comes to include other types of defects [not specified in our passage] (Torat Kohanim 21:54). **מום בו** — [This phrase means:] As long as he has the defect, he is unfit [for the Holy Service]. However, if his defect goes away, he is fit [to serve] (Torat Kohanim 21:55). לחם אלהיו — Any food is termed לחם.

PROPHETS Ezekiel 44-45

וְרִישׁ כָּל בְּפוּרֵי כוֹלָא וְכָל
 אֲפֻרְשׁוֹת כוֹלָא מִכָּל
 אֲפֻרְשׁוֹתֵיכֹן לְכַהֲנִיא יְהִי
 וְרִישׁ אֲצוֹתְכֹן תִּתְּנוּן לְכַהֲנָא
 לְאִשְׂרָאֵה בְּרִכְתָּא בְּבֵיתְךָ:
 לֹא כָּל נְבִילָא וְתִבְרָא מִן

נביאים יחזקאל פרק מד-מה
 וְרִישֵׁית כָּל-בְּכוֹרֵי כָּל וְכָל-תְּרוּמַת כָּל מִפְּלֵ
 תְּרוּמוֹתֵיכֶם לְכַהֲנָיִם יִהְיֶה וְרִישֵׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם
 תִּתְּנוּ לְכַהֵן לְהַנִּיחַ בְּרִכָּה אֶל-בֵּיתְךָ: לֹא כָּל-נְבִילָה
 וְטִרְפָּה מִן-הָעוֹף וּמִן-הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכַּהֲנָיִם:

עופא ומן בעירא לא ייכלון כהנאי:

44 (30) And the first of all the firstfruits, and every *terumah*; everything from every sort of your *terumot* shall belong to the *kohanim*; also the first out of your kneading-troughs you shall give to the *kohen*, to bring enduring blessing into your home. **(31)** Anything that has died of itself or is fatally wounded, whether

RASHI

44 (31) The kohanim may not eat — You

רש"י
 (לא) לא יאכלו הכהנים. קס"ד הואיל ואשתרי

מה א ובהפילכם את הארץ בנחלה תרימו תרומה לידוהו קדש מן הארץ ארץ חמשה ועשרים אלף ארץ ורחב עשרה אלף קדש הוא בכל גבולה סביב: ב יהיה מזה אל הקדש חמש מאות בחמש מאות מרבע סביב וחמשים אמה מגרש לו סביב: ג ומן המדה הזאת תמוד ארץ חמש (קרי חמשה) ועשרים אלף ורחב עשרת אלפים ובו יהיה המקדש קדש קדשים: ד קדש מן הארץ הוא לפנהנים משרתי המקדש יהיה הקרבים לשרת את ידוהו והיה להם מקום לבתים ומקדש למקדש: ד קודשא מן ארעא הוא לכהניא די משמשין בבית מקדשא דיי יהי דקריבין לשמשא קדם יי ויהי להון אתר שביק לביתא וכבשא למקדשא:

it be a bird or beast, the *kohanim* may not eat. **45** (1) And when you divide the land by lot for inheritance, you shall set aside an offering to the Lord, holy from the land, its length twenty-five thousand and its width ten thousand, it is holy within all its borders around. (2) From this shall be for the Sanctuary, five hundred by five hundred square around and fifty cubits open land for it around. (3) And with this measurement you shall measure the length twenty-five thousand and the width ten thousand, and in it shall be the Sanctuary, the Holy of Holies. (4) It is the holy portion of the land; it shall be for the *kohanim*, the officiants of the Sanctuary who come near to serve the Lord, and it shall be for them a place for houses, and the hallowed part shall be for the Sanctuary.

RASHI

might think, that since piercing the neck [of the bird] was permitted, [therefore it was necessary to state this prohibition].

45 (1) **Holy from the land** — for the construction of the Temple. (2) **Five hundred** — for the needs of the Temple, and the rest shall be for houses for the

kohanim. (4) **It shall be for the kohanim, the officiants of the Sanctuary** — The remainder over the five hundred of the Temple Mount. **And the hallowed part shall be for the Sanctuary** — And the middle five hundred by five hundred shall be hallowed for the Sanctuary.

רש"י

מליקה לגבייהו כו': (א) קדש מן הארץ. לבנות בית המקדש: (ב) חמש מאות. לצרף הר הבית והמוֹתֵר לבתים לפנהנים: (ד) לפנהנים משרתי המקדש יהיה. העודף על ת"ק של הר הבית: ומקדש למקדש. ות"ק על ת"ק מן האמצעית יהיו מקדשים לצרף המקדש:

WRITINGS Proverbs 28

כתובים משלי פרק כח

כּו וּסְוִפְקָנָא דְחֻלְבָּא דְעֻזִי
 לְמִיכּוּלְתֵךְ וּלְמִיכּוּלְתָא דְבֵיתֵךְ
 וְחַיִּי לְטֻלְתֵךְ: א עֲרֻקִין
 רְשִׁיעֵי בְדִלִית דְרֻדְף לְהוֹן
 וְצִדִיקֵי הֵיךְ אֲרִיא דְמִסְכְּכִי
 לְמִיכּוּלְתֵיהּ מְסַבְרִין לְחַכְמָתָא:
 ב בְּחֻבִיָּהּ דְאַרְעָא סְגִיעִין
 רְבֵרְבָנָהּ וּבְנֵי נָשָׂא דְמִתְבִּינִין
 בִּידִיעָתָא נְגֻדוֹן: ג גְּבֵרָא
 מְסַכְּנָא דְעֵשֶׂק לְמִסְכְּנֵי אִיד

כּו וְדִי ׀ חֵלֶב עֻזִים לְלַחֲמֶךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ וְחַיִּים
 לְנַעֲרוֹתֶיךָ: כח א נָסוּ וְאִין־רַדְּף רָשָׁע וְצַדִּיקִים
 כְּכַפִּיר יִבְטַח: ב בַּפֶּשַׁע אֲרִץ רַבִּים שָׂרִיָּהּ וּבְאָדָם
 מִבֵּין יָדַע כֵּן יֵאָרֶיךָ: ג גְּבֵר רָשָׁע וְעֵשֶׂק דְלִים מְטָר
 סוּחָף וְאִין לָחֶם: ד עֹזְבֵי תוֹרָה יִהְלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי
 תוֹרָה יִתְגַּדְּרוּ בָם: ה אֲנָשֵׁי־רָע לֹא־יִבְיִנוּ מִשֶּׁפֶט
 וּמִבְקָשֵׁי יְדוּהָ יִבְיִנוּ כָל:

מְטָרָא חֲבִיטָא דְלִית בֵּיהּ יִתְרָן: ד דְשִׁבְקִין נְמוּסָא מְשִׁתְּבַחִין בְּרָשָׁעָא וְאַלִין דְנִטְרִין אוּרִיתָא מִתְגַּרְזִין
 בְּהוֹן דִּיתוּבוֹן: ה בְּנֵי נָשָׂא בִישֵׁי לֹא מִתְבִּינִין דִּינָא וּדְבַעֵי מִן קָדָם יִי מִתְבִּינִין כּוּלְהוֹן טְבַתָּא:

27 (27) And enough goat milk for your food, for the food of your household, and sustenance for your maidens. 28 (1) The wicked flee without a pursuer, but the righteous are as trusting as a young lion. (2) Because of the sin of a land, its princes are many, but because of an understanding, knowledgeable man, so will [its retribution] be delayed. (3) A poor man who oppresses the poor is like a flooding rain that leaves no food. (4) Those who forsake the Torah praise the wicked, but those who keep the Torah contend with them. (5) Men of evil do not understand judgment, but those who seek the Lord understand everything.

RASHI

רש"י

28 (1) **As a young lion** — which trusts its might. (2) **Because of the sin** — This is its punishment, that it has many princes. **Because of an understanding ... man** — Because of him, the retribution will be delayed from coming. (3) **A poor man** — A judge who oppresses the poor in judgment is like rain that floods a field.

(א) כְּכַפִּיר. אֲשֶׁר יִבְטַח בְּגִבּוֹרָתוֹ: (ב) בַּפֶּשַׁע. פְּרַעְנוּתָהּ בְּהִיּוֹת שָׂרִיָּהּ רַבִּים: וּבְאָדָם מִבֵּין. בְּשִׁבְלֵוֹ יִתְאַרְף הַפְּרַעְנוֹת מִלְּבוֹא: (ג) גְּבֵר רָשָׁע. דִּין עוֹשֶׂק דְלִים בְּדִין הוּא כְּמִטָּר סוּחָף אֶת הַשָּׂדֶה:

Mishnah Sanhedrin, chapter 1

משנה סנהדרין פרק א

(1) Monetary cases [i.e., admissions of liability and testimony regarding loans are heard] by three [plain] judges [or one ordained judge (there are judges who are *semuchin* — i.e., ordained by a judge, who himself, was ordained by a judge, this procedure going back each generation, all the way to Moshe *Rabbeinu*. Then there are those who were not ordained and are referred to as plain judges. For monetary cases, which concern acts of kindness such רבנו עובדיה מברטנורא

א דיני ממונות. דהיינו הודאות והלואות: בשלשה הדיוטות. ולא אצרכוהו רבנו לשלשה מומחין שלא תנעל דלת

as loans, the Rabbis instituted that they don't require ordained judges, so that if disagreements were to arise they should be handled expeditiously], cases of theft and personal injury [are judged], by three [ordained judges], claims for full or half-damages (see Chok Genesis, vol. 1, pg. 43, Mishnah Bava Kamma 1:1), the repayment of the [kefel] double (see Exodus, 22:3) or four or five-fold restitution (see Exodus, 21:37) [of stolen goods, must be

judged] by three [ordained judges], as must cases [of punitive damages] of אונס rape, מפתה seduction, and מוציא שם רע libel, so says Rabbi Meir; but the Sages say, A case of libel requires a Court of twenty-three, since it may involve a capital charge [infidelity, in certain cases, carries the death penalty and capital charges require 23 ordained judges]. (2) [Cases involving the punishment of] lashes [are judged] by three [ordained judges]; in the name of Rabbi Yishmael it was said, By twenty-three [judges]. The intercalulation of the month is effected by a Court of three [ordained judges], the intercalulation of the year by three; these are the words of Rabbi Meir. But Rabbi Shimon ben Gamliel says: The matter is initiated by three [and if a majority i.e., two out of the three, state that it should be further discussed, two more judges are added and it is then] discussed by five, [if a majority i.e., three out of the five judges, rule that it should be a leap year, another two judges are added and it is finally] determined by seven. If, however, it was determined by three [i.e., at the first sitting, the judges went ahead and declared it a leap year], the declaration is valid. (3) The laying of the elders'

רבנו עובדיה מברטנורא

בפני לוי. שמא יכפור הלוה ולא ימצא מומחין לכופו לדין. אלא או יחיד מומחה. או שלשה הדייטות. אבל גזילות וחבלות בג' מומחין. דאלהים כתיב בפרש' שומרים בואלה המשפטים ג' פעמים. ומינה ילפינן שלשה מומחין: נזק. אדם או שור המועד שהזיקו דמשלמים נזק שלם: חצי נזק. שור תם שהזיק. ואע"ג דהיינו חבלות. איידי דבעי למיתתני תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה. שאינו משלם כמו מה שהזיק. שמשלם יותר. תנא נמי חצי נזק שאינו משלם כמו שהזיק. שהרי משלם פחות. ואיידי דתנא חצי נזק תנא נמי נזק: מוציא שם רע. לא מצאתי לכתך בתולים וענשו אותו מאה כסף: דיני נפשות. דאם אמת היה הדבר וזנתה תחתיו וסלקה. ודיני נפשות בעשרים ושלשה. כדלקמן. והלכה כחכמים: ב' מכות. מלקות ארבעים: בשלשה. דכתיב (דברים כ"ה) ונגשו אל המשפט ושפטום. שנים. ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהם עוד אחד הרי כאן שלשה: רבי ישמעאל אומר בעשרים ושלשה. אתיא רשע רשע. כתיב הכא (שם) והרשעו את הרשע וכתוב התם (במדבר ל"ה) אשר הוא רשע למות. מה להלן בעשרים ושלשה. אף כאן בעשרים ושלשה: עבור החדש. קדוש החדש ואיידי דבעי למתני עבור שנה. תנא נמי עבור החדש: בשלשה מתחילין. לראות אם יש להושיב ב"ד על כך. אם אחד מהשלשה אומר צריך ב"ד לישב ולעיין אם צריכה שנה לעבר. מפני התקופה והאביב והפירות. ושנים אומרים א"צ. שאין כאן ספק דודאי אינה צריכה עבור. בטל יחיד במעוטו. שנים אומרים לישב. ואחד אומר שלא לישב. הולכין אחר השנים. ומוסיפין עוד שנים אחרים שישאו ויתנו בדבר. והרי כאן חמשה. שנים אומרים צריך לעבר. ושלשה אומרים א"צ. בטלו שנים במעוטן. שנים אומרים אינה צריכה. ושלשה אומרים צריכה. הולכים אחר הרוב ומוסיפין עוד שנים שיהיו שבעה ומעברין אותה. ובגמרא מפרש דהני שלשה חמשה ושבעה כנגד ברכת כהנים שיש בפסוק ראשון ג' תיבות ובשני חמשה ובשלישי שבעה והלכה כרבן שמעון ב"ג:

hands [upon the head of the communal sacrifice (see Leviticus 4:15) and the ordination of judges] and the breaking of the heifer's neck (see Deuteronomy 21:2) require the presence of three [judges; in the case of ordination at least one must be ordained]; these are the words of Rabbi Shimon. Rabbi Yehudah says: Five. The performance of

chalitzah [the refusal of levirate marriage (Deuteronomy 25:9)] and of *mi'un* [the refusal and annulment of the marriage of an orphan who was married, as a minor, before she has grown into adulthood, by her brother or mother, (see Yevamot, chapter 13, Mishnah 2)] is performed in front of three [plain judges (Yevamot, chapter 12, Mishnah 1, see Gemara, Yevamot 107b regarding validity in front of two)]. The fourth-year fruit and the second tithes [which must be eaten in Jerusalem, or its value in money brought to Jerusalem where he must purchase food instead of the actual produce] of unknown value are assessed by three. [Redeeming] consecrated [items, requires an assessment] by three, [if one vowed, the stated worth of another, (as quoted in Leviticus 27) and doesn't have the money to pay, but has movable property of value, the] evaluations of [said] movable property [is estimated] by three. Rabbi Yehudah says One of them should be a priest [since the verse states "the priest should value it" (Leviticus, 27:12)]. And [if he pays from] real estate [the estimate should be] by ten [judges] including one priest and [where one vows the actual monetary worth] of a person is likewise, by the same number [i.e., ten]. (4) Capital cases are adjudicated by twenty-three. An animal who was involved in bestiality, either by a woman or man is charged by [a Court of] twenty-three, as it is written "You shall kill the woman and the beast" (Leviticus 20:16) and

דברי רבי שמעון. ורבי יהודה אומר, בתחמשה. החליצה והמאונין, בשלשה. נטע רבעי ומעשר שני שאין דמיו ידועין, בשלשה. ההקדשות, בשלשה. הערכין המטלטלין, בשלשה. רבי יהודה אומר, אחד מהן כהן. והקרקעות, תשעה וכהן. ואדם, כיוצא בהן: ד דיני נפשות, בעשרים ושלשה. הרובע והנרבע, בעשרים ושלשה, שנאמר (ויקרא כ) והרגת את האשה

רבנו עובדיה מברטנורא

ג סמיכת זקנים. על ראש פר העלם דבר של צבור. ויש במשמעות הדברים גם מנויי הדיין שהגדול הסמוך צריך שיצטרף עמו שנים. כשרוצה לסמוך חכם כדי שיקרא רבי וידון דיני קנסות. ולשון סמיכה משום דכתיב (במדבר כ"ו) ויסמוך את ידי ידיו עליו. ולא דבעי מסמך ידיה עליה אלא בשמא קרן ליה רבי. ואין סמיכה בחוצה לארץ. אלא צריך שהסמוך והנסמך יהיו כולן בא"י. ואז יהיה לו רשות לדון דיני קנסות ואפי' בח"ל. לפי שסנהדרין נוהגת בין בארץ בין בח"ל. אחר שנשמכו בארץ. וכתב רמב"ם שנראה לו שבזמן הזה שאין לנו סמוך איש מפי איש עד משה רבינו. אם היו מסכימים כל החכמים שבא"י לסמוך יחיד או רבים. הרי אלו סמוכים ויכולים לדון דיני קנסות. ויש להן לסמוך לאחרים והדבר צריך הכרע: ועריפת עגלה בשלשה. דכתיב (ויקרא ד) זקני העדה. מעוט זקני שנים. ואין ב"ד שקול. הוסיף עליהם עוד אחר הרי ג': רבי יהודה אומר בחמשה. וסמכו. שנים. זקני. שנים. ואין בית דין שקול. הוסיף עליהם עוד אחד. הרי חמשה. והלכה כרבי יהודה: מצות חליצה בשלשה. דכתיב (דברים כ"ה) ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים. זקנים שנים. ואין ב"ד שקול. הוסיף עליהם עוד אחד. הרי שלשה. ושנים אחרים שמוסיפין אינו אלא לפרסומי מילתא: מיאונין. קטנה יתומה שהשיאוה אמה ואחיה לדעתה ויוצאה במיאון שממאנת בבעלה. צריך שיהיה בשלשה. וביבמות מוכח דמיאון בפני שנים מספיק: נטע רבעי. אם בא לחללו על המעות. [וכן] מעשר שני ואין דמיה ידועים. כגון פירות והרקבו. שאין להם שער ידוע: ההקדשות. הבא לפדותן צריך שלשה לשומן: הערכין המטלטלין. הרי שאמר ערך פלוני עלי. ואין לו מעות ליתן כפי הדמים הקצובים בפרשה ובא ליתן מטלטלין. צריך שלשה לשום אותן מטלטלים: אחד מהן כהן. דבערכין כהן כתיב (ויקרא כ"ז) נערבך הכהן: והקרקעות. ואם אין לי מטלטלין ובא ליתן קרקע צריך שישומו עשרה אנשים ואחד מהן כהן. אותה קרקע שיהיה כפי הערך שיש עליו ליתן: ואדם כיוצא בהן. ואם אמר דמי פלוני עלי

also (ibid. verse 15) “and you shall kill the beast.” [Just as the woman may be executed only through a Court of twenty-three, so too, the animal’s execution, must be through a Court of twenty-three.] The ox [which killed a person and is] to be stoned is tried by twenty-three as it is written “the ox must be stoned and its owner shall be put to death [by Heaven].” (Exodus 21:29) Just as the death of the owner [i.e., a human, requires a Court of twenty-three] so too, the death of the ox can be decided only by twenty-three. The death sentence on the [domesticated] wolf, lion, bear, leopard, *bardelis* [hyena or leopardess],

or the snake [which killed a human], is to be judged by [a Court of] twenty-three. Rabbi Eliezer says [Where any of the aforementioned killed a human], whoever is first to kill them [without trial] acquires merit [and is not subject to pay damages to their owners]. Rabbi Akiva says, [Except for the snake, where he agrees with Rabbi Eliezer] their death is to be decided by twenty-three. (5) [The majority of] a tribe [that worshipped idols], a false prophet and a High Priest [who committed a capital offense] can only be tried by a Court of seventy-one. Non-obligatory war [i.e., all wars, besides the conquest of the seven nations and against Amalek], can be waged only by the authority of a Court of seventy-one. No addition to the city of Jerusalem or the Temple Courtyard can be sanctified without the Court of seventy-one. Small *Sanhedrins* [i.e., Courts of twenty-three] for each tribe can be instituted only by a Court of seven-one. No city [in which the majority worshipped idols] can be declared a condemned

בנו עובדיה מברטנורא

ששמיין אואתו כמה הוא יפה לימכר בשוק ונותן דמיו צריך גם כן שיהיה עשרה ואחד מהן כהן בשומא זו: **ד והרגת את האשה ואת הבהמה.** היינו רובע ואתקש לאשה. מה אשה בכ"ג אף בהמה בכ"ג ואומר ואת הבהמה תהרוגו בנרבע כתיב למדנו רובע ונרבע: **כמיתת הבעלים.** כלומר כמו שהיה הבעל נדון בכ"ג. אם יהיה חייב מיתה. **כל הקודם להרגן זכה.** כשהמיתו את האדם. וא"צ להביאם לב"ד: **רבי עקיבא אומר וכו'.** בגמרא מפרש דאיכא בין תנא קמא לרבי עקיבא נחש. דלת"ק נחש מיתתו בכ"ג. ולרבי עקיבא. והואב הארי והדוב. והנמר והברדלם מיתתן בעשרים ושלשה אבל נחש הקודם להרגו זכה. שסלק המזיק מן העולם. והלכה כר"ע: **ה את השבט.** רובו של שבט שעבדו ע"ז. במזיד אין דנין אלא בב"ד של שבעים ואחד. דכתיב (דברים י"ז) והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אל שערך איש ואשה אתה מוציא אל שערך. ואי אתה מוציא את השבט אל שערך אלא בב"ד הגדול: **ולא את נביא השקר.** גמר דבר מזקן ממרא. כתיב הכא (שם י"ח) אשר יזיד לדבר דבר. וכתיב בוקן ממרא (שם י"ז) כי יפלא ממך דבר. מה זקן ממרא בב"ד הגדול. דכתיב (שם) וקמת ועלית. אף נביא שקר בב"ד הגדול: **ולא את כהן גדול.** דאמר קרא (שמות י"ח) את הדבר הגדול יביאו אליך דבריו של גדול יביאו אליך. ומשה במקום שבעים (ואחד) קאי: **ואין מוציאין למלחמת הרשות.** כל מלחמה חוץ ממלחמת שבעה עממין ומלחמת עמלק. קרויה מלחמת הרשות: **אלא על פי בית דין של שבעים ואחד.** דכתיב ברוד (ד"ה א כ"ו) ואחרי אחיתופל בניהו בן יהוידע. אחיתופל זה יועץ. בניהו בן יהוידע זו סנהדרין שהיה מופלא שבכולן. וכולן גררים אחריה: **על העיר.** ירושלים שקדושתה גדולה מקדושת שאר ארץ ישראל: **ועל העזרות.** קדושתן גדולה מקדושת ירושלים. וא"א לחדש קדושה אלא בב"ד של שבעים ואחד דאמר קרא (שמות כ"ה) ככל אשר אני מראה אותך וגו'. וכן תעשו לדורות. מה משכן קדוש ע"פ משה שהוא במקום

ואת הבהמה, ואומר (שם) ואת הבהמה תהרגו. שור הנסקל, בעשרים ושלשה, שנאמר (שמות כא) השור יסקל וגם בעליו יומת, כמיתת הבעלים כך מיתת השור. והואב והארי, הדב והנמר והברדלם והנחש, מיתתן בעשרים ושלשה. רבי אליעזר אומר, כל הקודם להרגן, זכה. רבי עקיבא אומר, מיתתן בעשרים ושלשה: ה אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. ואין מוציאין למלחמת הרשות, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין מוציאין על העיר ועל העזרות, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין עושין סנהדריות לשבטים, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין עושין עיר הנדחת,

city [to be completely razed] without a decree of a Court of seventy-one. A border city cannot become a condemned city [i.e., is not razed], nor can three cities [under the authority of one Court] at one time [become condemned cities]; rather, only one or two. (6) The great *Sanhedrin* consisted of seventy-one members the small *Sanhedrin* of twenty-three. From where do we learn that the great *Sanhedrin* is comprised of seventy-one? It is stated “gather unto me seventy men from the elders of Israel” (Numbers 11:16) with Moshe at their head [as it states further (verse 17), “and they will bear the burden of the people **with you**”]; we have a total of seventy-one. Rabbi Yehudah said It consisted only of seventy [“with you,” means like you i.e., honest etc.]. From where do we know that the small *Sanhedrin* is comprised of twenty-three [judges]? [since] it is written [regarding accidental murder] (Numbers 35:24,25) “and the *edah* [congregation or quorum] shall judge ... and the *edah* shall save.” One *edah* judges [i.e., condemns as guilty] and the other may save [i.e. acquit as innocent], hence we have [two *edah's* or quorums which equal] twenty. But how do we know that a congregation [*edah*] consists of no less than ten? [Regarding the spies] it is written “how long shall I bear with this evil *edah*?” (Numbers 14:27) Excluding Yehoshua and Kalev [who did not join with the others in the evil report of the land] we have ten [and the verse refers to them, as an *edah*]. And from where do we derive the additional three [judges]? By the implications of the text [since it is written] “Do not follow a majority to do evil.” I may however, infer that I may follow them for good; if so why does Scripture [find it necessary] to state “It must be decided by the majority?” To teach us, that the majority to decide for the good [i.e., for a decision of not guilty] is not like the one to

אָלָא עַל פִּי בֵּית דִּין שֶׁל שְׁבַעִים וְאַחַד. וְאִין עוֹשִׂין עִיר הַנִּדְחָת בְּסִפּוֹר, וְלֹא שְׁלֹשׁ, אֲבָל עוֹשִׂין אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם: וְסִנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה הֵיטָהּ שֶׁל שְׁבַעִים וְאַחַד, וְקִטְנָהּ שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. וּמִנַּיִן לְגְדוֹלָהּ שֶׁהִיא שֶׁל שְׁבַעִים וְאַחַד, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר י"א) אֶסְפֶּה לִּי שְׁבַעִים אִישׁ מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁה עַל גְּבִיחָן, הָרֵי שְׁבַעִים וְאַחַד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שְׁבַעִים. וּמִנַּיִן לְקִטְנָהּ שֶׁהִיא שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (שֵׁם ל"ה) וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה וְהַצִּילוּ הָעֵדָה, עֵדָה שׁוֹפְטָת וְעֵדָה מַצְלָת, הָרֵי כֹּאן עֶשְׂרִים. וּמִנַּיִן לְעֵדָה שֶׁהִיא עֶשְׂרֵה, שֶׁנֶּאֱמַר (שֵׁם י"ד) עַד מָתִי לְעֵדָה הָרְעָה הַזֹּאת, יֵצְאוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב. וּמִנַּיִן לְהֵבִיא עוֹד שְׁלֹשָׁה, מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ"ג) לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לְרַעוֹת, שׁוֹמֵעַ אֲנִי שְׁאֵהִיָּה עִמָּהֶם לְטוֹבָה, אִם כֵּן לְמָה נֶאֱמַר (שֵׁם) אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת, לֹא כִּהְטִיף לְטוֹבָה הִטִּיף לְרַעָה. הִטִּיף לְטוֹבָה עַל פִּי אַחַד,

רבנו עובדיה מברטנורא

סנהדרי גדולה. אף לדורות תוספת עיר ועזרות ע"פ סנהדרי גדולה: ואין עושין סנדראות לשבטים כו'. כדאשכחן במשה דאוקי סנדראות. ומשה במקום שבעים ואחד קאי: אין עושין עיר הנדחת כו'. דכתיב (דברים י"ז) והוצאת את האיש ההוא (או את האשה ההיא). איש ואשה אתה מוציא אל שעריך לב"ד שבעירך ואי אתה מוציא את כל העיר אל שעריך אלא לשער המיוחד: בספר. עיר המבדלת בין ארץ ישראל לארץ העמים. דכתיב מקרבך. ולא מן הספר. וטעמא דקרא. שמא ישמעו עכו"ם ויבואו ויחריבו א"י. לפיכך אין מניחין העיר תל עולם כמשפט עיר הנדחת אבל הורגין את יושביה בלבד: ולא שלשה. עיירות. עיר הנדחת בב"ד אחד ובמקום אחד כלומר קרובים זו לזו אבל בשנים ושלשה מקומות עושים: וּמִשָּׁה עַל גְּבִיחָהּ הָרֵי שְׁבַעִים וְאַחַד. דאמר קרא (במדבר י"א) ונשאו אתך. ואת בהדידהו: רבי יהודה אומר שבעים. דדריש אתך. בדומין לך. ולא שיהיה הוא יושב עמחן בדין. ואין הלכה כרבי יהודה: עדה שופטת. עשרה מזכין. ושמעיען מינה דצריך שיהיו כ' שאים יחלקו יהיו עשרה מחייבין. ועשרה מזכין: הטייתך לרעה על פי שנים. והכי קאמר קרא לא תהיה אחרי רבים לרעות לחייב ע"פ אחד שיהיה יתר על המזכין. אבל אחרי רבים להטות בשנים אפילו לרעות. כשיהיו שנים מחייבין יותר על המזכין. הלכך ע"כ כ"ג בעינן. דבציר מעשרה מזין ליבא למימר. דהא כתיב והצילו העדה. ותו לא משכחת חובה בבציר משנים עשר: ואין בית דין שקול. אין עושין בית דין

decide for evil [i.e. a decision of guilty]. How so? For good, a majority of one is sufficient, whereas for evil [i.e., a decision of guilty] a majority of two is required [and since it states “and the *edah* shall save” meaning ten voted not guilty, yet we decide his guilt based on a majority of two; hence there are at least twenty-two judges making up the Court]. And as [a rule to avoid deadlock] a Court cannot consist of an even number [of judges, therefore,] another one is added, making a total of twenty-three. What must be the population to make it eligible for a [small] *Sanhedrin* [of twenty three]? One hundred and twenty. Rabbi Nechemiah says two hundred and thirty, so that each member should be a ruler over [at least] ten (see Exodus, 18:21).

הַטִּיף לְרָעָה עַל פִּי שְׁנַיִם, וְאֵין בֵּית דִּין שָׁקוּל, מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן עוֹד אֶחָד, הֲרֵי כֹּאן עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. וְכַמָּה יֵהָא בְּעִיר וּתְהָא רְאוּיָה לְסַנְהֶדְרִין, מֵאַה וְעֲשָׂרִים. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר, מֵאַתַּיִם וּשְׁלֹשִׁים, כְּנִגְדַּ שְׂרֵי עֲשָׂרוֹת:

רבנו עובדיה מברטנורא

זוגות שאם יחלקו לחצאים הוי להו פלגא ופלגא. ולא משכחת לה הטייתך לטובה על פי אחד. הלכך מוסיפין עליהם עוד אחד. והו להו עשרים ושלשה: **מאה ועשרים**. מפרש בגמרא עשרים ושלשה סנהדרי קטנה. וג' שורות של כ"ג כ"ג יושבים לפניהם. שאם הוצרכו להוסיף על הדיינים מוסיפים מהם. ועשרה בטלנים. עשרה בני אדם בטלנים מכל מלאכה. שיושבים תמיד בבית המדרש. ושני סופרים. לכתוב דברי המזכין. ודברי המחייבין. ושני חוננים. שמשו בית דין להלקות החייב ולהזמין בעלי הדין. ושני בעלי דינין. ושני עדים. ושני זוממין. ושני זוממי זוממין. וב' גבאים ושלישי לחלק הצדקה שצדקה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה. ורופא אומן להקיו דם. ולבלר. ומלמד תנוקות. הרי ק"ך: **מאתים ושלשים כדי שרי עשרות**. דהיינו כ"ג עשרות. שיהא כל דין שר של עשרה. דבציר משרי עשרה לא אשכחן שררה. ואין הלכה כרבי נחמיה:

Gemara Sanhedrin 7b

גמרא סנהדרין דף ז:

It is written: “You shall not make with Me gods of silver or gods of gold.” (Exodus 20:20) Is it only gods of silver and of gold that may not be made, while those of wood are permitted? Rav Ashei said, The verse refers to judges appointed through the power of silver or gold. Rav, whenever he was to sit in Court, would say: “Of his own free will he [the judge] goes to meet death. He makes no provision for the needs of his household, and empty does he return home. Would only that he returned [as clean of hand] as he came [thus referring to the thankless nature of the task of judges, full of responsibility and fraught with danger].” When [at the entrance] he saw a crowd escorting him, he said: “Though his excellency mount up to the heavens, and his head reach to the clouds, yet he shall perish forever like his own dung. (Job 20:6-7) Rabbi Elazar said: From where is it to be derived that a judge

כְּתִיב (שמות כ) לֹא תַעֲשֶׂוּן אֹתִי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב. אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב הוּא דְלֹא עֲבָדֵי הָא דַּעֲרָן שְׂרִי. אָמַר רַב אֲשֵׁי אֱלוֹהֵי הַבָּא בְּשִׁבִיל כֶּסֶף וְאֱלוֹהֵי הַבָּא בְּשִׁבִיל זָהָב. רַב כִּי הוּהוּ אֲתֵי לְבֵי דִינָא אָמַר הֲכִי בְּרַעוּת נַפְשָׁאֵי לְקַטְלָא נְפִיק וְצָבִי בֵּיתֵיהּ לִית הוּא עֲבִיד. וְרִיקוֹן לְבֵיתֵיהּ עֵייל. וְלוֹאֵי שְׁתָּהּא בִּיָּאָה כִּיִּצְיָאָה. כִּי הוּהוּ חֲזִי אֲמִבוּהָא דְסַפְרֵי אֲבַתְרֵיהּ אָמַר (איוב כ) אִם יַעֲלֶה לְשָׁמַיִם שִׂאוֹ וְגוֹמֵר כְּגִלְלוֹ לְנִצְחָ יֵאבֵד וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מְנַיִן לְדִינָן שְׁלֹא יִפְסַע

should not trample over the heads of the holy people [listeners usually sat on the floor, and by forcing his way through the crowd, it would appear as if he were trampling over their heads]? It is written: “Neither shall you go up by steps [i.e., force your way] upon My altar”; and this is followed by: “And these are the judgments.” The same verse continues: “which you shall set before them.” (Exodus 21:1) It should have stated: “which you shall teach them.” Rabbi Yirmiyahu, or, according to some, Rabbi Chiyya bar Abba said: This refers to the insignia of the judges [which they have to set before the public]. Rav Huna, before entering the Court, used to say: “Bring forth the implements of my office: the rod [for beating, according to the Court’s discretion], the lash [for the thirty-nine stripes — see Deuteronomy 25:3], the horn [blown for excommunication], and the sandal [for *chalitzah*]. Again: “Hear [the causes] between your brethren and judge righteously.” (Deuteronomy 1:16) This, said Rabbi Chanina, is a warning to the Court not to listen to the claims of one litigant in the absence of his opponent; and to the litigant, not to explain his case to the judge before his adversary appears. *Shamoa* [hear], in the verse, can also be read, *shamma* [in the *pi’el*, meaning “make hear”]. “And I charged your judges at that time”; (Deuteronomy 1:16) and again, “I charged you at that time.” (Deuteronomy 1:18) Rabbi Elazar, on the authority of Rabbi Simlai, says: These passages are a warning to the community to revere their judges, and to the judges to bear patiently with the community. To what extent? Rabbi Chanan (some say, Rabbi Shabetai,) says: “As the nursing father carries the sucking child.” (Numbers 11:12)

על ראשי עם קדש שְנַאמַר (שמות כ) ולא תַעֲלֶה במַעֲלוֹת וּסְמִיךְ לִיה וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים. אֲשֶׁר תִּשְׂמַע אֲשֶׁר תִּלְמַדְם מִיבְעֵי לִיה. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָהוּ וְאִי תִימָא רַבִּי חִיָּיא בַר אָבָא אֱלוּ כְּלֵי הַדִּיּוּנִין. רַב הוּנָא כִּי הָוָה נִפְיֵק לְדִינָא אָמַר הֲכִי אֲפִיקוּ לִי מְאֵנֵי חֲנוּתָאֵי מִקָּל וְרִצְעָה וְשׁוּפְרָא וְסַנְדְּלָא (דברים א) שְׁמוֹעַ בֵּין אַחֵיכֶם וּשְׁפִטְתֶּם אָמַר רַבִּי חֲנִינָא אֲזַהְרָה לְבֵית דִּין שְׁלֵא יִשְׁמַע דְּבָרֵי בַעַל דִּין קוּדָם שְׂבִבָא בַעַל דִּין חֲבִירוֹ וְאֲזַהְרָה לְבַעַל דִּין שְׁלֵא יִטְעִים דְּבָרֵי לְדִינֵין קוּדָם שְׂבִבָא בַעַל דִּין חֲבִירוֹ קְרִי בֵּיה נִמְי שְׁמַע בֵּין אַחֵיכֶם. (שם) כְּתִיב וְאַצְוָה אֶת שׁוֹפְטֵיכֶם בְּעַת הַהִיא וּכְתִיב וְאַצְוָה אֶתְכֶם בְּעַת הַהִיא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי שְׁמֵלָאֵי אֲזַהְרָה לְצַבּוֹר שְׁתֵּהֵא אִימַת דִּינֵין עֲלֵיהֶם וְאֲזַהְרָה לְדִינֵין שְׁיִסְבּוֹל אֶת הַצַּבּוֹר עַד כְּמָה אָמַר רַבִּי חֲנָן וְאִי תִימָא רַבִּי שְׁבִתָּאֵי. (במדבר יא) כְּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק:

וזהר אמר דף צ"ד ע"ב

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֹאכֶה. שֵׁשֶׁת יָמִים מָאֵי עֲבִידְתִּיהוּ אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּתִיב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְלֹא כְּתִיב בְּשֵׁשֶׁת וְהָאֵ אֹקְמוּהָ וְכֹל יוֹמָא וְיוֹמָא עֲבִידְתִּיהָ וְאֶקְרוּן יוֹמֵי מְלֹאכֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵי הֲכִי אֲמָאֵי אֶקְרוּן שֵׁשֶׁת יָמֵי חוֹל אֲמָאֵי חוֹל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הַשְּׁתָּא אֲתַנְהִיג עֲלֵמָא עַל יְדֵי דְשְׁלוּחְתִּיהוּ בְּגִין כִּד יוֹמֵי חוֹל אֶקְרוּן. רַבִּי חִיָּיא אָמַר בְּגִין דְּשָׂרֵי לְמַעַבְדַּ בְּהוֹן עֲבִידְתָּא וּבְגִין דָּא לֹא אֶקְרוּן קָדָשׁ. וּמָאֵן דְּלֹא אֶקְרוּן קָדָשׁ חוֹל אֶקְרוּן וְעַל דָּא אֲתַקְיֵנוּ חֲבֵרֵינָא בְּהַבְדֵּלָה בֵּין קָדָשׁ לְחוֹל. מָאֵי הַבְדֵּלָה הֲכָא אֶלָּא קָדָשׁ מְלָה בְּנִרְמִיָּה הוּא וְשִׂאָרָא מְגִיָּה אֲתִינֵן. וְעַל דָּא אֵילֵן לְעוֹבְדָא וְאֵלִין לְנִפְרָא וְאִימַתִּי אֲשַׁתְּכַח נִטְרוּ בְּהוּ. כִּד וְיִמְיָן מִקָּדָשׁ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הַדְּוֹתָא וְנִטְרוּתָא דִּיּוֹמָא דְשַׁבְּתָא עַל כֵּלָּא הוּא בְּגִין דְּהָאֵי יוֹמָא אֲתַעֲטַר בְּאַבָּא וְאִימָא וְאֲתוֹסַף קְדוּשָׁה עַל קְדוּשְׁתִּיהָ מַה דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח הֲכִי בְּשִׂאָר יוֹמֵי דְהָא הוּא קָדָשׁ וְאֲתַעֲטַר בְּקָדָשׁ אוֹסִיף קְדוּשָׁה עַל קְדוּשְׁתִּיהָ. בְּגִין כִּד הָאֵי יוֹמָא הַדְּוֹתָא דְעֵלָאֵי וְתִתָּאֵי כֵּלָּא חֲדָאֵן בֵּיה. מְלֵי בְּרַכְּאָן בְּכֵלְהוּ עֲלֵמִין. בְּלָהוּ מְגִיָּה אֲתַקְיֵנוּ (נ"א)

אֲתוֹיָנוּ) בְּהָאֵי יוֹמָא נְיִיחָא דְעֵלְאֵי וְתַתְּאֵי. בְּהָאֵי יוֹמָא נְיִיחָא דְחַיִּיבֵיִיא דְגִיְהֵבָם לְמַלְכָּא דְעֵבֵד הַלּוּלָא לְבִרְיָה יְחִידָאֵי אַעֲטֵר לִיהּ בְּעֵטְרָא עֵלְאָה מְנֵי לִיהּ מַלְכָּא עַל כֻּלָּא. בְּהָאֵי יוֹמָא חֲדוּתָא לְכֻלָּא. הָד סְנַטִּירָא דַּתְפָּקֵד עַל דִּינָא דְבְנֵי נְשָׂא הוּוּ בִּדְיָה גּוֹבְרִין דְּבַעֲיִין קְטוּלָא גּוֹבְרִין דְּבַעֲיִין לְאַלְקָהָא בְּגִין יְקָרָא דְהָאֵי יוֹמָא דְחֲדוּתָא דְמַלְכָּא שְׂבִיב דִּינֵי וְנָטֵר לְחֲדוּתָא דְמַלְכָּא. כִּךְ הָהוּא יוֹמָא הַלּוּלָא דְמַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא חֲדוּתָא דַּאֲבָא וְאִמָּא עֲלִיהּ. חֲדוּתָא דְעֵלְאֵין וְתַתְּאֵין. בְּחֲדוּתָא דְמַלְכָּא כֻּלְהוּ חֲדָאֵן וְלֹא יִצְטַעְרוּן בִּיהּ. עַל דָּא כְּתִיב (ישעיה נח) וְקִרְאתָ לְשִׁבְתָּ עֲנָג מְאֵי עֲנָג לֹא אֲשַׁתְּכַח אֱלֹא לְעֵילָא בְּאַתֵּר דְּקִדְשׁ עֵלְאָה שְׂאֲרֵי כְּמָה דַּתְּ אָמַר אִז תִּתְעַנְג עַל יִי דְהָאֵי עֲנָג עַל יִי הוּא. וְהָאֵי יוֹמָא דְהוּא הַלּוּלָא דְמַלְכָּא אֲתַעֲטֵר בְּהָהוּא עֲטֵרָא דְעֲנָג הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְקִרְאתָ לְשִׁבְתָּ עֲנָג מַה דְלָא אֲשַׁתְּכַח הַכִּי בְּשָׂאֵר יוֹמִין. בְּהָאֵי יוֹמָא תֵּלַת סְעוּדָתָן בְּעֵינֵין בְּנֵי מַלְכָּא לְזַמְנָא וְלִסְדֵּרָא פְּתוּרֵי בְּגִין יְקָרָא דְמַלְכָּא כְּמָה דְאֻקְיָמָא:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Chasidim, Chapter 29

ספר חסידים סימן כט

If a person stands up to [the challenge of] a commandment [i.e., he didn't commit a sin], he should not give himself credit and say, "How pious am I!" Instead, he should give praise and thanks to the Omnipresent, may His name be praised and exalted, who saved him from sinning before Him, since He has the power to incline his heart to whatever He wishes, as it states, "Like water that courses is the king's heart in the Lord's hand; He bends it to whatever He wishes." (Proverbs 21:1) And it says, "and I also prevented you from sinning against Me." (Genesis 20:6) If a person wants to return in repentance and to have the character of the pious, and wants to understand the depth of the Creator's ways and the profundity of His glory — a person should not enter this unless he is a good tempered-soul, without anger. He must shun idle conversation and childish amusements, and avoid amorous talk with his wife except at the proper time. He must be just as meticulous regarding minor commandments as he is regarding major ones. He must take care to rise before an elder. Even if he must do it a hundred times, it must not be burdensome to him, because of his love for the Creator.

אִם עָמַד אָדָם בְּדַבֵּר מִצְוָה אֶל יַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ וְלִימָא כְּמָה חֲסִידָא אָנָּא אֱלֹא יִתֵּן תְּשֻׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמָקוֹם יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַזְּכְרוּ שְׁהִצִּילָהוּ מִחַטּוֹא לְפָנָיו אֲשֶׁר בִּידּוֹ לְהַטּוֹת לְבוֹ אֶל אֲשֶׁר יַחְפוּץ שְׂנֵאֲמַר (משלי כא) פִּלְגֵי מֵיִם לֵב מֶלֶךְ בְּיַד ה' וְאוֹמַר (בראשית כ) וְאֶחָשׁוּךְ גַּם אֲנֹכִי אוֹתָךְ מִחַטּוֹא לִי. וְכֹל שְׁהוּא רוּצָה לְשׁוּב בְּתַשׁוּבָה וְלִהְיוֹת בְּמִדַּת הַחֲסִידוֹת וְיִרְצָה לְהַשִּׁיג עוֹמֵק הִלִּיכוֹת הַבוֹרָא וְעוֹמֵק כְּבוֹדוֹ אֶל יִכְנַס אָדָם לְזָהָ אֱלֹא אִם הוּא נִפְשׁ רְצוֹן טוֹב בְּלֹא כְּעַס וְיַעֲזוֹב שִׁיחַת בְּנֵי אָדָם וְשַׁעֲשׂוּעַ יְלָדִים וּמְלַהֲשִׁיחַ עִם אִשְׁתּוֹ אֱלֹא בְּשַׁעַת הַמַּעֲשָׂה וְלִהְיוֹת זְהִיר בְּמִצְוָה קְלָה בְּבַחֲמוּרָה וְלִהְיוֹת זְהִיר וְלָקוּם לְפָנָי וְקָן אֲפִילוֹ מֵאָה פְּעָמִים בַּל יְהִי עָלָיו לְמִשְׁאָ בְּאַהֲבַת הַבוֹרָא:

Practical Law:**Rambam, Laws of Prayer, Chapter 3**

הלכה

הרמב"ם הלכות תפלה פרק ג

(1) How so [how is a prayer compensated]? If one erred and did not recite the morning prayer, and noon has [already] passed, he should recite the afternoon prayer twice: the first [time for] the afternoon prayer [itself] and the second to compensate for the [missed] morning prayer. If one erred and did not recite the afternoon prayer before the sun set, he should recite the evening prayer twice: the first [for] the evening prayer and the second compensating for the afternoon prayer. If one erred and did not recite the evening prayer before dawn broke, he should say the morning prayer twice: the first [for] the morning prayer and the second compensating for the evening prayer. (2) If one erred and didn't recite the current prayer nor the prayer preceding it, he compensates only for the latter one. How so? If one erred

א טעה ולא התפלל שחרית ועבר חצי היום יתפלל מנחה שתיים ראשונה תפלת מנחה והשניה תשלומי שחרית. טעה ולא התפלל מנחה עד ששקעה החמה יתפלל ערבית שתיים ראשונה ערבית ושניה תשלומי מנחה טעה ולא התפלל ערבית עד שעלה עמוד השחר מתפלל שחרית שתיים. ראשונה שחרית והשניה תשלומי ערבית: ב טעה ולא התפלל לא תפלה זו ולא תפלה הסמוכה לה אינו משלם אלא אחרונה בלבד. כיצד טעה ולא התפלל לא שחרית ולא מנחה מתפלל ערבית שתיים ראשונה ערבית ואחרונה תשלומי מנחה. אבל שחרית אין לה תשלומין שכבר עבר זמנה וכן בשאר תפלות: ג היו לפניו שתי תפלות של מנחה ושל מוספין מתפלל של מנחה ואחר כך מתפלל של מוספין. ויש מי שהורה שאין עושין בצבור כן כדי שלא יטעו:

and didn't recite either the morning or the afternoon prayers; he recites the evening prayer twice: the first [time for] the afternoon prayer and the second, compensating for the afternoon prayer. But the morning prayer [in that case] has no compensation, because its time [for compensation] has already passed. (3) The same applies to all other prayers. If one has before him two prayers, the afternoon prayer [at six and a half hours, i.e., the large *minchah*] and the additional [*musaf*] prayer [which one may recite until seven hours of the day], he recites the afternoon prayer [first] and then recites the additional prayer. But there are some [Sages] who instructed that this not be done by a Congregation, so that people not err [and say that the *minchah* prayer is always before the *musaf* prayer, even before six and a half hours (see Kesef Mishnah)].

EMOR FOR THURSDAY

TORAH

אמור ליום חמישי

תורה

כיון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה דשם ב'ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

כב לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן אלהיה מקדש

(22) He may eat his God's food from the holy of holies or from the holy, RASHI רש"י

(כב) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים. — [This phrase] refers to those sacrifices with a higher degree of

holiness;